

Vergaderjaar 2020–2021

28 676

NAVO

Nr. 369

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juni 2021

Hierbij bieden wij u, mede namens de Minister-President, de geannoteerde agenda aan voor de NAVO Top van 14 juni 2021.

Met deze brief wordt tevens voldaan aan het verzoek van de Vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken van 19 april 2021.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A.M. Kaag

De Minister van Defensie,
A.Th.B. Bijleveld-Schouten

GEANNOTEEERDE AGENDA NAVO-TOP VAN STAATSHOOFDEN EN REGERINGSLEIDERS VAN 14 JUNI 2021

Hierbij informeren wij u, mede namens de Minister-President, over de agenda en de Nederlandse inzet voor de NAVO-Top van Staatshoofden en Regeringsleiders op 14 juni 2021. De Top vindt plaats in het hoofdkwartier van de NAVO in Brussel, België.

Hierbij ontvangt u de geannoteerde agenda van de bijeenkomst. De bijeenkomst is op ministerieel niveau voorbereid door de NAVO Ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie tijdens hun respectievelijke bijeenkomsten op 1 juni 2021. Het verslag daarvan zal Uw Kamer toegaan vóór het Commissiedebat over de NAVO-Top.

De Top bestaat uit één werksessie. Tijdens deze sessie nemen de bondgenoten besluiten over de aanbevelingen die de Secretaris-Generaal van de NAVO (hierna: SG NAVO) hun zal voorleggen in het kader van het proces dat hij heeft ingezet om de NAVO toekomstbestendig te houden, het zogenoemde «NAVO2030-proces». Ook zullen het klimaat-actieplan en NATO's Comprehensive Cyber Defence Policy worden bekrachtigd. In het klimaat-actieplan zet SG NAVO uiteen welke stappen NAVO de komende jaren wil zetten om de groeiende uitdagingen op het gebied van klimaatverandering het hoofd te bieden en welke rol de organisatie kan spelen bij het tegengaan van klimaatverandering. In de Comprehensive Cyber Defence Policy richt de NAVO zich op de eigen cyberveiligheid, het mogelijk maken om cyberoperaties te koppelen aan bondgenootschappelijke operaties en het faciliteren van een gemeenschappelijke afschrikking van en respons op kwaadaardige handelingen.

Na afloop van de Top brengt de NAVO een communiqué uit, waarover nu tussen de bondgenoten gesproken wordt. Daarin zullen de bondgenoten aandacht besteden aan de sterke trans-Atlantische band. De *international rules-based order* staat onder druk en wereldwijde ontwikkelingen hebben gevolgen voor de vrede en stabiliteit in en rondom het NAVO-verdragsgebied. Het is cruciaal voor Nederland dat de NAVO optimaal is voorbereid om mogelijke bedreigingen van onze veiligheid effectief te adresseren.

NAVO2030

Zoals eerder aan Uw Kamer gemeld in de geannoteerde agenda voor de bijeenkomst van NAVO-Ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie op 1 juni 2021 (Kamerstuk 28 676, nr. 368), besloten Staatshoofden en Regeringsleiders tijdens hun bijeenkomst in Londen in december 2019 tot een *Forward Looking Reflection Process*, met als doel om, onder aansturing van de SG NAVO, de politieke dimensie van de NAVO te versterken. Dit reflectieproces wordt afgerond met het aannemen van een aantal aanbevelingen van de SG NAVO op de Top. Deze aanbevelingen hebben drie doelen: (1) het zekerstellen dat de NAVO militair sterk blijft, (2) politiek sterker wordt en (3) een meer mondiale benadering kiest. Hieronder schetst het kabinet de verschillende onderwerpen waarover naar verwachting aanbevelingen zullen worden aangenomen. Voor een aantal aanbevelingen, zoals de update van het Strategisch Concept en concrete keuzes over gemeenschappelijke financiering van maatregelen ter versterking van de afschrikking en verdediging van het verdragsgebied, geldt dat deze na de Top nader zullen worden uitgewerkt en uitonderhandeld.

De NAVO is de afgelopen decennia meer gaan doen met nagenoeg hetzelfde budget. De SG NAVO geeft aan dat voor het handhaven van het huidige niveau van veiligheid, een verhoging en verbreding van gemeen-

schappelijke financiering van NAVO-activiteiten nodig is. Nederland wil, net als veel andere bondgenoten, dat een eventuele verhoging van gemeenschappelijke financiering ook daadwerkelijk bijdraagt aan het versterken van de NAVO, om het bondgenootschap zo beter toe te rusten voor de uitdagingen van de toekomst.

Politieke consultatie, besluitvorming en partnerschappen

Voor Nederland is de NAVO het belangrijkste trans-Atlantische forum voor consultatie over alle veiligheidsvraagstukken en strategische uitdagingen die een impact kunnen hebben op de veiligheid van bondgenoten. Eenheid is het belangrijkste wapen van de NAVO en onderlinge consultatie is de manier om die eenheid te behouden en te versterken. De NAVO biedt een cruciaal forum voor de 30 bondgenoten om hun veiligheidszorgen onderling te bespreken en elkaar aan te spreken, als daartoe aanleiding is. Zie bijv. de gesprekken die met bondgenoot Turkije gevoerd zijn over de spanningen in de Oostelijke Middellandse Zee en de conflicten in Nagorno Karabach, Libië, en Noord oost Syrië; Turkije is een belangrijke bondgenoot, die een substantiële en onmisbare bijdrage levert aan de veiligheid van het bondgenootschap, en daarmee ook van Nederland; gesprekken in NAVO-kader stellen ons in staat meningsverschillen een plaats te geven in consultaties in plaats van confrontatie¹.

Op de aanstaande Top bevestigen bondgenoten de collectieve veiligheidsgarantie en bespreken zij het belang van het versterken van politieke consultatie en besluitvorming in de NAVO. De NAVO is een waardedengemeenschap die een belangrijke bijdrage levert om de *international rules-based order* te beschermen en veiligheidsdreigingen gezamenlijk het hoofd te bieden. Maar de NAVO kan dat niet alleen. Het kabinet acht nauwe samenwerking tussen de NAVO en de EU, met zijn brede instrumentarium, van groot belang. Nederland ziet mogelijkheden om de NAVO-EU samenwerking te verbeteren. Concrete voorstellen hiertoe van Nederland en Duitsland op het gebied van politieke consultaties, hybride dreigingen, cyberweerbaarheid, klimaat en defensie, disruptieve technologieën, militaire mobiliteit, interoperabiliteit en standaardisatie willen we verder uitwerken.

Dreigingen voor het NAVO-verdragsgebied kunnen – mede door gebruik van nieuwe technologieën – overal ter wereld ontstaan. De NAVO moet daarop bedacht zijn en mede vanwege nieuwe dreigingen ook verdere samenwerking aangaan. Voor de NAVO als regionale veiligheidsorganisatie, is derhalve samenwerking met partners (landen en multilaterale organisaties) cruciaal. Bondgenoten zullen daarom besluiten de politieke dialoog en praktische samenwerking met gelijkgezinde partners te versterken. Effectieve besluitvorming bij consensus blijft in alle fases van besluitvorming en implementatie het uitgangspunt.

Afschrikking en verdediging, weerbaarheid en behoud technologische voorsprong

De NAVO versterkt de afschrikking en verdediging van het NAVO-verdragsgebied en het vermogen om op de juiste plaats en op tijd te kunnen reageren met de benodigde capaciteiten, om de gewenste effecten te kunnen bereiken (*responsiveness*). Ook een versterkte weerbaarheid draagt bij aan een sterke afschrikking en verdediging van het bondgenootschap. Bondgenoten besluiten daarom ook over een beter geïntegreerde en gecoördineerde benadering van weerbaarheid om de

¹ Conform verzoek in de brief van de griffier van de Vaste Kamercommissie Voor Buitenlandse Zaken.

groeïende dreigingen als gevolg van de toenemende geopolitieke en systeemcompetitie het hoofd te bieden.

Het investeren in weerbaarheid is voor het kabinet een belangrijk fundament om de nationale veiligheid te beschermen. Hoewel het bestendigen van nationale weerbaarheid primair een verantwoordelijkheid van de individuele landen is, is het investeren in weerbaarheid, ook in internationaal verband, belangrijk voor het beperken van schade en het bevorderen van herstel na een crisis of ramp. Het kabinet streeft bij de ontwikkeling van NAVO weerbaarheidsdoelen naar goede samenwerking tussen NAVO en de EU, om onnodige duplicatie te voorkomen en om, waar toepasbaar, te komen tot interoperabiliteit en/of gedeelde normen en standaarden.

Het behouden van een technologische voorsprong is eveneens cruciaal voor de veiligheid van Nederland en de NAVO-bondgenoten. Nederland steunt dan ook de uitwerking van de in december 2019 vastgestelde NATO Emerging and Disruptive Technologies Roadmap (EDT, opkomende en ontwrichtende technologieën). Hoewel het ontwikkelen en toepassen van nieuwe technologieën primair een nationale bevoegdheid is, is het verzekeren van toekomstige interoperabiliteit nadrukkelijk een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de lidstaten. Daarin speelt de NAVO een cruciale rol. Verder kan het bondgenootschap een belangrijke rol spelen als coördinatieplatform voor informatie-uitwisseling en (als aanjager van) samenwerking tussen bondgenoten op dit gebied.

Strategisch Concept

Het huidige Strategische Concept van de NAVO dateert uit 2010. Sindsdien is de veiligheidssituatie ingrijpend veranderd. Rusland kiest vaker voor een agressieve houding en China manifesteert zich assertiever in de wereld en technologische ontwikkelingen en verspreiding daarvan leveren potentieel gevaar op van meer actoren dan voorheen. Het geheel aan veiligheidsdreigingen is diverser en complexer geworden, beperkt zich niet tot het militaire domein en zelfs niet tot het fysieke domein. Ook klimaatverandering brengt nieuwe dreigingen met zich mee. Zo kan klimaatverandering werken als katalysator van dreigingen, en heeft het direct effect op de fysieke omgeving van het NAVO-verdragsgebied. Bondgenoten zijn eensgezind in het voornemen om het Strategisch Concept te vernieuwen om de uitdagingen waaraan de NAVO nu blootstaat beter te weerspiegelen. De NAVO is voor Nederland de hoeksteen van het veiligheidsbeleid. Voor Nederland staat buiten kijf dat de NAVO vasthoudt aan de drie kerntaken (gemeenschappelijke verdediging, crisisbeheersing en gezamenlijke veiligheid). Daarnaast moet aandacht zijn voor de nieuwe en de hernieuwde uitdagingen waarvoor de NAVO staat zoals het agressieve handelen van Rusland, de toenemende assertiviteit van China en de impact van het gebruik van nieuwe technologieën. Ook klimaatverandering brengt nieuwe dreigingen met zich mee. Ten slotte is het behoud van voldoende aandacht voor wapenbeheersing, ontwapening en non-proliferatie voor Nederland onverminderd van belang.